

MLADIKA

Vampir.

Povest, spisal dr. Fr. Detela.

Valentin Ribič, ki je živel v Ljubljani v pokoju, je prihajal ob počitnicah k Lenartovim. Vabil ga ni ne lepi kraj ne sveži zrak ne ljubeznivi svak; ampak razvedriti in ohrabriti je moral od časa do časa omagujočo sestro. Hčeri ni mogla mati z besedami razodeti svojega srca, da ne bi zastrupila nežne duše s sovražnimi čuvstvi proti onemu, ki mu je bila hči dolžna ljubezen in spoštovanje. Z bratom pa se je lahko pogovorila in bratova ljubezen in razboritost je našla vedno tolažilnih besed, ki so sestri vsaj za hip pomirile in olajšale srce. Takšen pomen je imelo za Ribiča letovanje. Prihajal je s strahom, kaj mu bo zopet natožila sestra in kaj bo moral sam gledati in slišati; pomagal je potem ves čas pri delu v veseli zavesti, da dela za sestro, da ni nadležen gost; odhajal je navadno žalosten, ker se ni dalo nič pomagati. Če bi bil pomagal svaku lenobo pasti in tarokirati, bi se bila morda lepše gledala; tako pa se je zdela njegova pridnost Lenartu očitek in njegovi nasveti, ter opomini poseganje v gospodarske pravice. Žena, hči in svak so se v vročini trudili, gospodar pa jih je, v senci zlek-njen, porogljivo gledal in z zaničljivo zadovoljnostjo premišljeval, kako črte njeg-a, a pomagati si ne morejo; zakaj on je gospodar! In čim bolj ga je svaril svak, naj se varuje Jarnika, naj ne kupčuje s tako premetenim trgovcem, tem rajši in prav zato in nalašč zato je sklepal Lenart z njim kupčije.

Da bo ob takem gospodarstvu Lenartova hiša propadla, sta vedela Ribič in Jarnik; a Jarnik se je samo bal, da ne bi prišla v kake druge roke, zato je nastavljal o pravem času svojo mrežo. Dve hčeri je imel že omoženi; najmlajša je oskrbo-

vala trgovino. Starejši sin Tone je delal doma, Ivan se je učil na poljedelski šoli. Pridni so bili vsi in vidno je raslo premoženje. Brez hišnega križa pa tudi niso bili; a ker so si ga bili voljno naložili in skupno nosili, jim ni bil pretežak.

V koči nad Lenartovo hišo sta gostovali dve osebenjki, Urša in Zeša. Hodili sta po dninah, pletli kite, nabirali po gozdih maline, jagode, gobe, suhljad in redili par prašičev. Dasi nista mnogo zaslužili, se je vendar na njunem ognjišču mnogo cvrlo in peklo. Delovali sta namreč socijalno. Shajali so se tam ob nedeljah in praznikih, včasih tudi med tednom zvečer vsakovrstni ljudje, fantje in dekleta, hlapci in dek-le. Malokdo je prišel s praznimi rokami in marsikdo je namignil, kje bi se dalo kaj brez škode odnesti ali odpeljati. To ljudomilo delovanje je prineslo ubogi Urši tek-om let tri sinke, tri junake, same popolu-brate, ki so bili že za pašo in za druga lahka dela, ki so vedno vedeli, kje so že jabolka ali hruške zrele, ki so prinašali tudi krompirja, fižola in jajec domov, ki so nastavljali ptičem in ujeli poleg sinic in kalinov včasih tudi kako neumno kokoš ali kakega predrznega petelina. Uršina koča je bila hkrati glavna pošta, kamor so se stekale vse novice in odkoder so jih potem, povečane in popravljene, prostovoljni pismonoši širili na vse strani.

Jarnik se je na to hišo zelo jezil in zaradi te hiše tudi na župana, zakaj da trpi v občini to zalego; on da bi kot župan vzel Urši vse tri otroke, da bi se ne vzgajali za same barabe.

Za to svojo jezo pa je imel Jarnik tudi posebne, osebne in zasebne razloge. Pred osmimi leti je služila pri Lenartu brhka dekla Metka, ki je bila Tonetu zelo všeč.

Ker je pa tudi Metka Toneta rada gledala, bi bilo nastalo hrepenenje in koprnenje brez cilja in konca, ako bi ne bila Urša, ki je ljubila veselo mladino in črtila neizprosne matere in trinoške očete, priskočila na pomoč. Oče Jarnik, ki ni poznal nobene šale in brez čigar privolitve si ni upal noben sin in nobena hči misliti na zakon, je sicer kmalu spazil in prestregel Toneta, ki je bil zašel v Uršino hišo; tudi pretepel ga je; a bilo je že prepozno. Nastale so govornice in Urša je začela okoli tožiti, da nima pošten človek nobenega miru pred nesramnimi babjeki; prej da so njo tako grdo za nos vodili; zdaj so pa Metko premotili, kljub njenemu svarjenju. Stvar je postala očitna in znana. Potrt in ponižan se je vlačil Tone po svojih opravkih, se ogibal družbe in se umikal domačim in znancem. Oče ga je pikro gledal in čakal, kdaj da izpregovori; mati in sestra sta ga milovali in bi mu bili radi pomagali, da se nista bali očeta. V skrajnem obupu se je opogumil Tone in prosil očeta, naj mu dovoli, da vzame Meto za ženo, a naletel je na tak odpor, da si ni upal ponoviti prošnje. Nastali so prepiri, čule so se kletve, tekle so solze na nemalo veselje neprizadetim, nekaterim mlajšim pa tudi na strah in sočutje s človeško usodo. Nazadnje so se pogodili in Metka je obljubila, da se ne vrne več v šentlenarsko župnijo.

Stvar bi se bila sčasoma pozabila, če bi bil stari Jarnik Urši prizanašal; toda brezobzirni mož jo je napadal z ostrim jezikom, podil je njene otroke iz svoje hoste, z vrta in dvorišča in dajal ji je take priimke, da bi bila tudi potrpežljivejši osebi kri zavrela. Urša mu je pa drugače zagodla. Pisala je Metki, da se misli Tone z drugo poročiti in da naj ona ta zakon prepereči. Neizkušena sirota se je dala zavesti. Nekega dne, ko so ravno praznovali vsi Jarnikovi, oba sina, vse hčere in dva zeta, očetov god, jim je prinesla Urša Tonetovega in Metkinega sinka v hišo.

»Metka je tudi poslala vezilo,« je dejala, položila otroka na klop in pohlevno pogledala po osuplih obrazih.

Stara dva Jarnika sta se najprej zavedela.

»Kar tukaj pusti!« je dejala mati in vzela otroka v naročje; oče pa je zgrabil za palico in pokazal Urši vrata.

Mali Tonček je ostal pri Jarnikovih in postal kmalu miljenček vse družine. Mati ga je ljubila iz ljubezni do sina; sestram se je smilil sirotek, ki je bil tako lep in zdrav; oče pa tudi ni bil dolgo nejevoljen, ko je videl, kako se sin pokori, kako se mu je upognil hrbet, kako zvesto gleda, da bi staršem ustregel. Za nobeno družbo ni maral več Tone, in nobene pre-

šerne besede ni bilo več slišati iz njegovih ust. Tudi z domačimi je malo govoril. Očeta se je bal, ker je poznal njegovo oblastno naravo in zbadljiv jezik; nežne ljubezni matere in sestre pa se je sramoval, prepričan, da je ni vreden. Zato je tudi sumljivo tehtal besede drugih ljudi, jih obračal nase in iskal zlobnih namigavanj. Ko pa je bil čas rano zacelil in sramoto zabrisal, ko doma nihče ni več tega v misel vzel in so se bili tudi sosedje že potolažili in pomirili, je začel Tone ravnodušneje presojati, kar se je bilo zgodilo. Mladost je bila izkažena; a sinka se ni sramoval več; skoraj ponašal se je ž njim; le kadar se ga je fantek oklenil in uprl vanj svoje jasne oči, bleščeč odsvit rajske nedolžnosti, so mu otožne skrbi nagubale čelo; zasmilil se mu je ljubljencek in s težkim srcem je gledal, kako se bliža čas, ko bo deček izpregledal in z nemim, a zanj zgovornim pogledom zahteval račun od očeta, ki mu je kot dediščino za vse življenje naložil težak dolg. On je bil najstarejši sin, po naravi naslednik svojemu očetu in bodoči gospodar; a vest mu je očitala, da je to pravico zapravil, da ne more vladati hiše, katero je osramotil. Vdan se je prepuščal Tone sklepom svojih staršev, prepričan, da bo vse zgolj dobrota, karkoli mu naklonita, in v delu je topil neprijetne spomine in brezplodno kesanje. Čim rajši pa je imel sina, tem bolj je zameril Metki, da je zapustila svoje dete, tem bolj se je prejšnja ljubezen, ki mu je vdihala načrte, kako bi se kljub vsem oviram poročil ž njo, umikala sovražni mržnji.

Metka se je bila kmalu pokesala svoje preneglice. Zahtevala je otroka nazaj; prosila je v ganljivih pismih, naj ga ji vrnejo. Zaman. Če je Tone omahoval, sta ugovarjala starša, češ, da je njena prošnja zgolj hinavščina, njena zahteva samo izsiljevanje, kakršnega se je pri Urši naučila. Tako se je širil prepad med očetom in materjo, med materjo in otrokom. Tonček se je oklepal svojega očeta in dveh ljubih mater, babice in tete; da koprni in gine za njim prava mati, tega ni ne zvedel ne slutil.

Lenart je pomenljivo kimal, da ni vse zlato, kar se pri Jarniku sveti; Urša pa se je naravnost zgražala, da očitni greh po Jarnikovem dvorišču skače.

III.

Olga je obiskovala svoje znanke po Št. Lenartu. Najprej je šla k najbližji in najboljši prijateljici, Jarnikovi Ani. Dobila jo je v lopici pred hišo; z veselimi pozdravom sta se mladenki objeli in hitro z očmi

preleteli druga drugo od vrha do tal. Natihem se je zavzela Ana, kako brhka da je postala Olga, in natihem si je dejala Olga, da se je Ana postarala.

Ana je priklicala mater, izgovarjala Toneta, ki dela na polju, popraševala, kaj da je v Ljubljani novega, in pripovedovala, kaj se je v Št. Lenartu važnega zgodilo.

»Vašega očeta še ni doma,« je dejala mati, »in našega pred dvema dnevoma tudi ne bo. Ker mačke ni, so miši dobre volje. Gospoda strica sem že videla. Prijetno družino imate; nas pa tolaži gospod Škender.«

»Kaj opravljate?« se je oglasil učitelj Škender in začel pozdravljati na vse strani. »Častitam, gospodična Olga, na izbornem uspehu.«

»Seveda, Olga,« je pritrdila Ana; »s kakšnim veselim ponosom smo brali, da si z odliko izvršila. Tisti list sem shranila.«

»Mama je bila gotovo zelo vesela,« je dejala mati. »Njej človek tako privošči, ker ima vedno toliko skrbi in truda.«

»Danes ste orglali v cerkvi, gospodična,« je dejal Škender, »in še precej dobro.«

»Še precej dobro, gospod Škender!« je pogrājala Ana in udarila Škendra po roki. »Kako milostno! Izborno je igrala.«

»Tvoja sodba ne velja,« se je nasmehnila Olga. »Gospod Škender je strokovnjak. Kaj pa Vam ni bilo všeč?«

»Orgle niso klavir, gospodična. Vam se še preveč pozna klavir; tudi pedali Vam še precej nagajajo.«

Prišel je s polja Tone in ž njim sinček.

Komaj je zagledal Tonček Olgo, je stekel k njej, se je oklenil in kričal: »Gospodična, gospodična, ali mi boste kako zgodbo povedali? Zgodbo, gospodična, zgodbo!«

»Ne bodi siten, Tonček!« ga je svaril oče in zadovoljen gledal, kako je Olga dečka objemala.

»Oster sodnik ste Vi, gospod Škender,« je dejala Olga. »Le počakajte! Če

pridem jaz na vašo šolo, se pa tudi ne bova lepo gledala.«

»Ali ste prosili za Podlog?«

»Tudi in še za druge kraje.«

»Bog Vam daj srečo! Boste videli, kakšen je Podlog, kakšen je župnik, kakšen župan, kakšen šolski svet. Jaz sem namreč z vsemi razprt.«

»S kom pa ti nisi razprt, Škender?« je dejal Tone. »Kaj pa si tako siten! Piháš, kjer te ne peče, in praskaš, kjer te ne srbi.«

»Narava, prijatelj, moja narava. Moj sošolec, sedaj gospod Janez, kaplan ne vem že kje, je ravno takšen. Kadar razlaga kmetom krščanski nauk, ne govori tolikanj o napuhu zavrženih angelov in brezverskih učenjakov, ampak o kmet-skem napuhu; ne žigosa lakomnosti židov in kapitalistov, ampak kmetsko lakomnost in tako naprej. Janez, sem mu jaz rekel, nikar tako! — Drugim namreč človek bolj svetuje kot sebi. — Ne tolci po kmetih! sem dejal; po framasonih udari! Janez ni maral. Ljudje pa so rekli: Kaplan je zarobljen. Če bo še zabavljaj, postanemo vsi liberalci. — Gospod Janez je moral iti. Prestavili so ga, da se prepreči večje zlo, da ne izgubi stranka mandata.«

»Ali se je potem spametoval?« je vprašala mati.

»Toliko kakor jaz; in tako romava iz kraja v kraj, en po eni strani gori, jaz po drugi strani doli.«

»Ali se smem nadejati, gospod Škender,« je dejala Olga, »da boste Vi priporočili mojo prošnjo?«

»Nikakor ne, gospodična,« je dejal Škender. »Zakaj če Vas jaz priporočim, ste izgubljeni. Jaz bom agitiral proti Vam, se Vas bom na ves glas bal in branil, potem se Vas bo morda šolski svet usmilil.«

Olga je vstala, da bi se poslovila, Tonček pa jo je vlekel s seboj, ker ji je hotel pokazati svojega žrebička.

(Dalje.)

Trije hajduki.

Sredi burne, črne noči
 Feruz-paša iz sna skoči,
 Lučka bleda zatrepeče,
 ko da čita sanje z lic.
 Feruz-paša slugi reče:
 „Kje so ključi od temnic?
 Leta tri trohne kosti
 treh hajdukov v temni ječi,
 pa še zdaj pokoja ni,
 v snu prihajajo grozeči.“

„O, ne hodi, aga, v noči,
 čakaj vsaj, da zor napoči,
 jutri navsezgodaj damo
 prah njih zakopati v jamo.“

„Ha-ha-ha-ha! Ne budali,
 živih nismo se jih bali,
 ko so bili brez okov,
 pa se bomo mrtvih psov?
 Moram iti dol, da vidim,
 kakšne so zdaj njih postelje,
 da jih prašam, kaj bi radi,
 kakšne so nocoj njih želje.“

Vzame luč, plamen strepeče
 čez njegovo blede lice,
 zarjaveli kjuč zaškriplje,
 naglo se spusti v temnice.
 A v temnici, ledenici,
 kjer škorpjon škorpjona davi,
 kjer so kače vzglavje glavi,
 zmučeni od strašnih muk,
 tam sede trije kostojaki,
 vsak kostnjak — ko živ hajduk.

Tam sedijo - kaj ne vara
 mar oko še Feruz-paše? -
 in pred njimi na kamenu
 kot na mizi tri so čaše.

Reče paši hajduk prvi:
 „Glej jo, paša, čaša krvi!
 ljubico imel sem verno,
 ko me skrila je ta jama,
 je ostala reva sama.
 Ne, ni sama, z mečem v roki:
 Kje ste, kje ste, krvoloki?
 v tvojem belem dvoru vpije:
 puška počí in prebije
 srce mlado jadne žene.
 To je čaša krvi njene!
 Krasno vino, polna čaša,
 Pij! Na zdravje, Feruz-paša!“

Roka paši sama vboga,
 sama se približa noga,
 nagne čašo in izpije,
 zaječi—kostnjak pa sivi
 se zasmee: Bog te živi!

To mu pravi hajduk drugi:
 „Ko me krila noč je groba,
 vprašala je mati moja:
 Koliko ti dam za roba?
 Ti si rekel: „Tri cekine!“
 Ni čutila bolečine,
 noč in dan se je znojila,
 nič ni jedla, nič ni pila,
 dokler ni s krvavim znojem
 tri cekine izmučila.

Ko ti je denar prinesla,
 ti si rekel ji pretkano:
 „To je komaj še za hrano!
 Sin tvoj, on je bil junak,
 če je znal že kamen zgrizli,
 se zredil je. Zdaj je drag.“
 Zgrudila se mati moja.
 Čaša ta je polna vina,
 polna njenega je znoja.

Krasno vino, polna čaša.
Pij! Na zdravje Feruz-paša!“

To mu pravi hajduk tretji:

„Ko objela me je tmina
ječe te, imel v gorici

nedoraslega sem sina.

Hotel puško je nositi,
puška težka, slaba roka,
solze je začel točiti,

ker ni šel nad krvoloka.

Plakal sam je dolgo, reva,

ko trohnel je v ječi oče.

Ni ga več, zdaj več ne joče.

Čaša solz teh prekipeva,

krasno vino, polna čaša,

Pij! Na zdravje Feruz-paša!“

Roka paši sama vboga,

sama se približa noga.

Nagne čašo, in od muke

krikne, mrtev med hajduke

pade, a — kostnjaki sivi

zasmejo se: „Bog te živi!“

Jova Jovanović — Poslovenil Alojzij Gradnik.

Slavje.

Slika. Spisal France Bevk.

Vsakokrat, kadar bi hotel imeti človek najmočnejši glas, ima najšibkejšega; ko bi hotel biti Martin Krpan, če ne Peter Klepec sam, je kot dete, komaj v plenice povito. Govoril bi besede iz ust in iz srca celega naroda, pa se zavem, da jecljam, kar sem se naučil kdo ve kje.

Kaj naj vam govorim te dni? S kmetom na cesti, ki se nisva videla še nikoli, sva se samo spogledala in dovoli nama je bilo: molčé sva se razumela, kot se razumejo ljudje samo v trpljenju. Dete, ki se je jedva odtrgalo od materinih prsi, je zajekalo, samo ni vedelo zakaj. Bodočnost je legla na nas s težo, da še vzdihniti nismo mogli.

Niti harmonik in niti poskočnic ni bilo, kaj bi govoril o svatih! Kje je bila pesem, od Boga poslana, našemu grlu darovana, da je ležala vas kakor mrtva in niti ptice niso pele ta dan?

Mesto je živelo. S hiš so visele zastave, okna z zelenjem prepletana, visoki odri, od vrha do tal vsi okrašeni, so čakali gostov, ki so prihajali v procesijah in množicah.

Prišle so godbe in uniforme, luči in napisi, zastave in venci; vse je šlo mimo kot morje in pelo kot svatba, vse je drhtelo in teklo kot solza, kanjena v reko, ki sama sebe lovi. — Mlad obraz stopi k tebi in te drzno premeri v srcé:

»Kličí: živíjo!«

Množica je pijana in vpíje »živíjo«, ker ni bilo dano povelje, da naj kličé: »Smrt!« Kaj je tvoj glas med to množico?

Bogve, koliko je grenkega in zlaganega v vsem tem, koliko tistega blišča, ki skriva nagoto, vso črno, od življenja povaljano?

Tudi deček je bil zraven. Bogve iz katere vasi je in kako mu je ime. Njegovo suho in dolgo telo je gledalo iz vrasle obleke, oči so strmele, kot da pijejo življenje. Ravno tak kot sem bil jaz s štírljajstimi leti, niti otrok niti mož; nesel sem, kar so mi naložili, gledal sem, kar mi je prišlo pred oči; nekaj se je dvigalo v meni in dozorevalo v čudnem trpljenju, več sem videl in čutil kot drugi ljudje.

Ko se je ustavila množica, je tudi deček postal. Majhen in šibek je stal med ljudmi, z iztegnjenim vratom je strmel tja nekam... Tam so pokali strelí kot pest na srcé, tam so donele pesmi, tam so vihrale zastave, tam so stali vsi v lepíh oblekah, gospodje in dame; čisto nov, še nepoznan svet.

Na odru je stal črnooblečen gospod z zlatimi naočniki, ki je gledal, kot bi nekaj iskal med množico in v gledal dečka. Njegove oči so bile široke, obraz se je spremeni. Tisti hip je stopil naprej in vse je vtihtilo od zemlje do neba, kot bi v strašnem pričakovanju trpelo: Kaj bo?

Gospod je spregovoril. Govoril je z glasom, za spoznanje pojočim in povdarjal besede, za dečka tuje in prazne; zvok je bil temen, zvenel je kot grožnja, se gibal kot senca za zastorom.

Poslušal je kot da sanja in zastor se je pričel odmikati in kot da prihaja glas

od nekje iz večnosti, je slišal razločno v svoje srcé:

»Kot dete si bil položen na breg morjá, v naročje te zemlje; vtisnil si ji svoj obraz, njeno mleko si pil, s svojo krvjo si jo pojil. In plačal je nisi ne z mečem ne z zlatom, z žulji in boljò si jo odkupil, da ti zdaj poje in ti plodi in so tvoji gozdovi in polja, morjé in bregovi; če ji postaneš nezvest te bo preklela, tvojo truplo izvrгла, tvoje vnuke izgnala. Služi ji z dušo in z roko, s srcem in s sinovi...!«

Zastor se je zagrnil. Gospod je prenehal govoriti besede, ki niso bile podob-

ne onim za zastorom, spisane samo za praznik, dečku neumljive, z aplavzom sprejete...

Deček se je iztrgal iz množice in šel domov: Kako, da je bil zašel med te tuje ljudi? — —

Vrsta oči se je ozrla vanj in ga vprašala: »Kako je bilo?«

Molčal je in nato je govoril o besedah izza skrivnega zastora, o pesmi, ki je ne more ponoviti, če ne živi do sive starosti, četudi jo ponavlja noč in dan.

Bili so hudi nanj; on pa se je stisnil v kot in mislil na to, da bo enkrat velik...

Večerna.

Zašlo je solnce v daljni dalji,
moj klic je klical za teboj;
takrat je vstala v beli hálji
podoba tvoja pred menoj.

Oko ljubeče vame zročé
in usta zganjena v nasmeh...
ročice bele, vse tresočé
vtopila v mojih si dlaneh.

In duša v dušo se prelila
pobožno je in tisti hip
v veseljstvu neizmernem bila,
predraga, sva en sam utrip!

Janko Samec.

Arleška.

Spisal Alfonse Daudet, Prevedel Jože Rupnik.

Iz mojega mlina vodi pot v vas, ki leži tik ob veliki pristavi. Ob cesti je obsežno, s celtovim drevjem obsajeno dvorišče, v ozadju pa je hiša. Tipično provansalsko poslopje je to: streha iz rudeče opeke, dolga, počrnela prednja stran, ki jo nepravilno prodirajo okna; visoko zgoraj, na podu je veternica; škripec, ki služi za dviganje vreč ter tu in tam izpod strehe štrleč snop rujavega sena...

Zakaj sem postal pozoren na to hišo? Zakaj mi je bilo tesno pri srcu ob pogledu na ta vrata? Ne bil bi mogel tega povedati, in vendar me je stresal mraz, če sem videl to bivališče. Pregloboka tišina je vladala tu okrog... Kadar sem šel mimo, ni nikoli zalajal pes in fazani so tiho odleteli... Če bi ne bilo na oknih belih zastorov in če bi se ne bil dvigal dim iznad strehe, bi mislil marsikdo, da je ta kraj neobljuden.

Včeraj proti poldnevu sem se vračal iz vasi; da bi se izognil solnčnim žarkom, sem stopal v senci ob zidovju rastočih celtovih dreves... Na cesti pred pristavo so bili ravnokar naložili hlapci molčé voz sena... Vrata so bila še odprta. Mimogrede sem se ozrl skozi in zagledal na koncu dvorišča za kamenito mizo že čisto belolasega starčka; komolce je opiral na mizo, glavo je imel podprto z rokama, oblečen je bil v kratek jopič in v čisto raztrgane hlače... Obstal sem. Eden izmed hlapcev mi je dejal pritajeno:

»Tiho! Gospodar je to... Odkar se je ponesrečil njegov sin, je tak«.

Istočasno sta dospela mimo nas na pristavo žena in mal deček, oba črnooblečena in z zlatoobrezanimi molitveniki v rokah.

Mož je nadaljeval.

»... Gospa in malček prihajata od maše. Odkar se je zgodila nesreča, sta vsak dan v cerkvi... Ah, gospod, kako žalostno...! Oče še vedno nosi rajnikovo obleko in ne moremo ga pregovoriti, da bi jo slekel... Hi, hot! Konjič!«

Voz se je pričel pomikati. Ker sem postal radoveden, sem prosil hlapca, da bi smel prisesti; na vozu vrh sená sem poslušal žalostno zgodbo...

* * *

Ime mu je bilo Ivan. Bil je krasen, dvajsetleten dečko, sramežljiv kot kako dekle, močan in jasnega obraza. Ker je bil lepe postave, so gledale vse deklice za njim; njemu pa je vgajala samo ena — mala Arleška, vsa v žamet in svili, ki jo je bil spoznal v Lice d'Arles. — Na pristavi so gledali to znanje precej po strani. Deklica je bila bajé koketka in njeni stariši niso bili z dežele.

Ivan je hotel imeti svojo Arleško za vsako ceno. Dejal je:

»Če mi je ne dadó, umrem.«

Ker je bilo verjetno, da se ne šali, so sklenili, da ju poročé po končani žetvi.

Neke nedelje je ravno končala družina na pristavi svoj obed. Bila je to skoraj ženitovanjska pojedina. Nevesta je bila odsotna, vendar so pili cel čas na njeno zdravje... Naenkrat vstopi neznan moz in prosi gospoda Estèva za par besedi med štirimi očmi. Estève vstane in stopi na cesto.

»Gospod,« pravi tujec, »Vi hočete poročiti svojega otroka z lahkoživko, ki je bila dve leti moja ljubimka. Kar govorim tudi dokažem: tu so njena pisma!... Stariši vedo vse in so mi jo obljubili; toda, odkar se poteza Vaš sin zanjo, nočejo niti stariši, niti deklica nič več slišati o meni... Zdi se mi, da potemtakem ne more postati žena koga drugega.«

»Je že prav!« je odvrnil gospod Estève, ko je prečital pisma; »stopite z menoj na kozarec muškateleca.«

Mož je odgovoril:

»Hvala! Bolj me muči žalost, kot žeja.«

In odšel je.

Ko se je oče vrnil, je sedel za mizo in pojedina se je veselo zaključila.

Zvečer je šel gospod Estève s svojim sinom na polje. Izostala sta dolgo časa; ob povratku je čakala mati nanju.

»Ženka,« je dejal oče in pokazal na sina, »objemi ga! Nesrečen je...«

* * *

Ivan poslej ni več govoril o Arleški. — Toda ljubil jo je kljub temu, da jo je videl v naročju drugega, celo bolj kot kdaj poprej. Bil pa je preponosen, da bi se bil izdal. In to ga je gnalo v smrt, nesrečnika!... Včasih je presedel cele dneve v kakem kotu. Drugič je delal z vso besnostjo in naredil sam za deset dninarjev... Kadar je napočil večer, se je odpravil proti Arlesu in šel, dokler ni zagledal na rdečem večernem obzorju obrisov vitkih mestnih stolpov. Tedaj se je vrnil. Dalje ni šel nikoli.

Ljudje na pristavi, ki so ga videli vedno žalostnega, vedno osamljenega, niso vedeli, kaj naj počno. Bali so se nesreče. — — —

Nekoč mu je pri kosilu dejala mati s solzami v očeh: »Čuj, Ivan! Če jo že hočeš imeti na vsak način, imej jo...«

Rudeč od sramu je povetil oče glavo... Sin je odkimal in odšel...

Odslej je pričel drugačno življenje. Da bi pomiril svoje stariše, se je delal zadovoljnega. Hodil je zopet na plesišče in v krčmo.

Oče je dejal: »Ozdravljen je«. Mati pa se je še vedno bala za svojega otroka in ga čuvala kot še nikdar. Ivan je spal s svojim bratom poleg čumnate za svilo-prejke; uboga starka si je pripravila posteljo poleg njegove spalnice... Bilo bi pač mogoče, da bi jo kedaj potrebovali pri svilóh. —

Prišel je praznik sv. Egidija in obnem god gospodarja pristave.

Veliko veselje je bilo na pristavi... Vsega je bilo več kot preveč in penečega vina cele potoke. Rakete in švigalci, pisane svetiljke na celtovem drevju... Bog živi svetega Egidija! Plesali so za žive in mrtve. Najmlajši si je prežgal svoj novi jopič. Celó Ivan je bil videti popolnoma zadovoljen; priganjal je celo svojo mater na ples; uboga žena je jokala od sreče.

O polnoči so odšli spat. Vsak je čutil potrebo po počitku... Ivan ni spal... Najmlajši je pozneje pripovedoval, da je ihtel celo noč... Ah! Zagotavljam vas, da ga potem z očitki niso pustili v miru.

* * *

Drugo jutro je čula mati nagle korake skozi svojo sobo. Spreletelo jo je nekaj kot slutnja.

»Ali si ti, Ivan?«

Ivan ni odgovoril, že je bil na stopnjicah.

V hipu je skočila mati iz postelje:

»Ivan, kam greš?«

Že je bil na podu, mati je hitela za njim.

»Moj sin! Za božjo voljo!«

On je zaprl vrata in jih je zapahnil.

»Ivan, moj Ivan, odgovori mi! Kaj hočeš storiti?«

S svojima starima, tresočima rokama je tipala okrog, in iskala kljuko... Neko okno se je odprlo, čul se je padec nekega telesa na kameniti dvoriščni tlak in bilo je vse tiho...

Ubog! dečko! Sam pri sebi je dejal: »Preveč jo ljubim... zato hočem umreti...« Ah! Kako revna stvar je pač naše srce! In vendar je močno, ker ne more niti zaničevanje zamoriti ljubezni...

Tisto jutro so se vpraševali ljudje v vasi, kaj pomeni silen krik, ki prihaja iz smeri Estèjeve pristave.

Bila je mati. Stala je napol oblečena na dvorišču pred kamenito, orošeno in okrvavljeno mizo ter tarnala nad svojim otrokom, ki ga je držala mrtvega v naročju.

Domovini.

Še včeraj je biló, ko sem te sanjal
veliko kot vesoljstvo neizmerno;
in da sam Bog nad tabo se je sklanjal
in ljubil te z ljubeznijo stoterno.

In mislil sem, da tvojo moč oznanjal
od juter mladih v zarjo bom večerno;
da bom od tebe laž svetá odganjal,
kot sin nad tabo čuval z roko verno...

A danes srce tlači skrb mi druga:
O Korotan, mej naših zvesta straža,
kjer tekla zibel našega je pluga,

o tožna Istra, naša hči najdražja
in Kras, Goriška, vi mejniki juga,
kdaj boste našli svojega Matjaža?

Janko Sarnec.

Metamorfoza.

Tragikomična slika iz polpreteklosti. Spisal Josip Ribičič.

Davčni upravitelj Komar je odložil pero, se naslonil na stol in se zamislil v tiste čase, ko se je bal, da preveč ne odebeli, zakaj kamorkoli se je obrnil, povsod je našel pogrnjeno mizo in na mizi... Kaj vsega ni bilo na mizah! Človek se je bal prestopiti znančev prag, zakaj povsod se je ponavljala ista prozaičnost:

»Prosim, gospod upravitelj, vzemite, saj niste kmečka nevesta — — še, še!«

Pa če nisi vzel, je bila zamera!

Komar je globoko vzdihnil, sklonil glavo in se še bolj zamislil v lepe, stare čase.

Pa kmet, tisti dobri, pohlevni kranjski kmet! Ko je hodil Komar po bližnji vasi, je vse gledalo zvedavo kam neki krene. Vse gospodinje so si gladile čela in če je Komar prestopil prag ene hiše, je krenila zavist v vse druge. Na dvorišču.

je vtihnil krik otrok, ki so se poskrili. Dekle na pragu je zardelo in se hvaležno nasmehnilo, če se je Komarjeva roka ponižala do njenega rožnatega lica. Mati v hiši je pregrnila mizo z najlepšim belim prtom in obrisala s predpasnikom stol. V zadregi je vabila in prosila, naj vendar sede za hip. In ko je sedel, je prišla od nekod gnjat na mizo in hleb pšeničnega kruha; gospodar je prinesel iz kleti polič vina ali mošta, prisedel in hvalil vse, tudi tisto, kar ni bilo po njegovih mislih.

Ko je Komar odhajal, ga je spremila vsa družina do vrat in gledala še dolgo za njim. —

Pa so prišli vse drugačni časi. Vse kar je bilo prej prozaično, se je postavilo na glavo in postalo poetično. Česar se je človek nekdanj bal, po tem je sedaj hrepenel.

Taki časi so prišli, da je Komar shušal do kosti. Najprej je izginila debela nabranost za vratom, katera mu je vedno silila izza ovratnika in mu je bila celo v napotje, dalje okrogli trebušček, na katerem je prijetno odskakovala zlata verižica in končno še ostalo meso.

Komar je globoko vzdihnil, zakaj obetali so se hujši časi. Gostilničarka, pri kateri je bil na hrani že celih deset let, mu je bila pred par dnevi odpovedala večerjo, danes zajutrek in opoldne je že namigavala, da tudi obeda kmalu ne bo več.

»Mleko bom pil, tudi za večerjo ga bom pil! Najmanj dela bo s tem. Zavreš, pa je pripravljeno! Pa še sladkor si prihranim«, je pomislil Komar in vstal, ker je bila že peta ura.

Ko je stopil davčni upravitelj na prosto, mu je zapihljala hladna sapica naproti in se poigrala z njegovo obleko, da je zaplapolala, kakor bi bila navajena na palico. Krenil je proti bližnji vasi. Kmetje, ki so ga srečali, so komaj privzdigovali pokrivala v pozdrav. Vsi so gledali srepo nekam naprej. Komar pa je vljudno pozdravljaval in se vsakemu posebej naklonjeno nasmehnil.

»K županovim stopim in zaprosim za mleko. Tam so bili še najbolj prijazni z menoj«, je pomislil, ko je prišel do vasi.

Na dvorišču se je srečal z domačim dekletom. Na glavi je nesla posodo s pomijami za prešiče.

Ponosno in brez pozdrava je šla mimo njega, ko da nosi krono na glavi.

Na pragu se je igral najmlajši. Ko je stopil upravitelj proti vežnim vratom, je samosrajčnik dvignil glavo in zavpil:

»Nimamo, ničesar nimamo, le nikar ne hodite!«

Komar ga je srepo pogledal in šel mimo njega v hišo.

Županja je stala ob ognjišču in se delala, kakor bi ne bila zapazila gosta.

Izbina vrata so se odprla in župan je vstopil v kuhinjo.

»Kaj bi radi?«, je vprašal in pogledal nezaupno.

»Mater županjo bi rad prosil, če bi mi mogla dajati vsak dan liter mleka.«

»Le z njo se pomenite,« je zamrmral župan in odšel v izbo.

»Nimamo!«, se je odrezala županja, ne da bi se okrenila.

»Imate, vem, da imate — nikar ne bodite tako trdi!«

Županja se je okrenila od ognjišča.

»Pa če bi tudi imeli, kdo naj ga nosi v trg?«

»Vsak otrok lahko to opravi.«

»Ne izplača se!«

»Plačam, kolikor hočete!«

»Eh, čemu nam bo papir! Imamo ga dovolj!«

»Bom pa koga pošiljal ponj.«

»Saj vam pravim, da nimamo — vprašajte kje drugje.«

»Kje?«

»Kjer hočete — v vasi.«

Županja je šla k izbinim vratom in jih je odprla.

Tedaj je Komar spoznal, da je že opravil. Domislil se je nekdanjih časov in hripavo zagodrnjal:

»Nekdanj pa niste bili tako prevzetni!«

»Enkrat teče zajec, drugič pa pes!« se je oglasil župan iz izbe.

»Že prav, počasi bomo vsi poginili; tudi vi boste še drugače prevzetovali!«, je zavpil upravitelj in se obrnil proti durim.

»Če bomo, pa bomo! A gospoda bo najprej na vrsti, da veste,« je zakričala županja in zaloputnila vrata. —

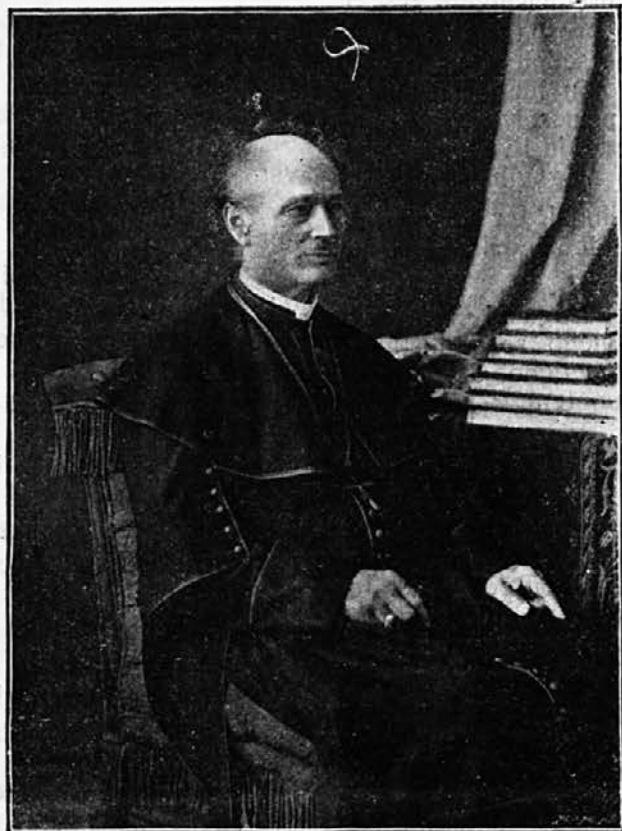
Ko je prišel Komar na prosto, je dvignil pest in srdito zagodrnjal:

»Le čakaj, hudič, še tretji čas bo prišel! in tedaj...«

Kaj tedaj? Tega pa Komar ni vedel.

Josip Juraj Strossmayer.

K 106 letnici največjega Jugoslavana.

V začetku tega meseca je praznovala Jugoslavija, prvič svobodna in ujedinjena, slovesno obletnico rojstva moža, ki je bil posvetil svoje življenje veliki ideji ujedinenja Srbov, Hrvatov, Slovencev in Bolgarov. To je bil djakovski škof Josip Juraj Strossmayer, rojen v Osijeku dne 4. februarja l. 1815. Njegove stoletnice jugoslovanski narod ni mogel slovesno obhajati, ker je živel prav tedaj — l. 1915 — v najtežjih preizkušnjah svetovne vojne; s temvečjo hvaležnostjo in radostjo se ga spominja vsako jugoslovansko srce danes.

Kot besede svetnika zveni govor, ki ga je s solzami v očeh govoril ob blagoslovljenju stolne cerkve v Djakovu:

»Jedinstvo, sloga in ljubezen našega naroda so mi bili in so mi jedino in najvišje hrepenenje na zemlji. Vse moje mišljenje in stremljenje je vedno veljalo temu jedinstvu, slogi in ljubezni in mnogi so me radi tega napačno sodili in celo obsojali. Pripravljen sem dati tudi svoje življenje za to jedinstvo. Naše ljudstvo je revno in velike težave ga žulijo. Naš narod nima prijatelja. Vsi pa najdemo svojo

pomoč, če prispemo do sloge in ljubavi, če dosežemo jedinstvo. Kadar se poslovim s sveta, bo moja zadnja molitev za narodno jedinstvo. Če me Vsegamogočni spozna za vrednega, da stopim pred njegovo obličje, bom imel eno samo prošnjo. Če je naše ljudstvo revno, si more samo pomagati s pridnostjo in štedljivostjo. Če ga tepejo ujme, so krive slabe letine, in vendar je še ostala nada, da pridejo boljše. Če nima prijateljev, si jih morda še pridobi. Moja molitev pred božjim obličjem pa se bo glasila: Vsemogočni večni Bog, usmili se mojega dobrega naroda in ujedini ga!«

O Slovencih je Strossmayer govoril: Bog in priroda sta nas ustvarila, da smo en narod in ista bodočnost nas čaka. O Srbih pa je rekel: Krivo dela, kdor loči kri od krvi. Bratje smo, skupni so nam jezik, usoda in bodočnost.

Deloval je v času, ko so Bachovi huzarji kot kuga preplavili Hrvatsko. Ni se bal. Svojemu narodu je postavil veličasten politični program. »Narod naj veruje v svojo lastno silo, narod naj veruje v neomajano pravico do svobode.«

Ustanovil je jugoslovansko akademijo znanosti in umetnosti, ki je imela namen gojiti in širiti umetnost in znanost na slovanskem jugu pri Srbih, Hrvatih, Slovencih in Bolgarih in da podpira vsa stremjenja po literarnem edinstvu na slovanskem jugu. Tu naj bi bilo središče za kulturni preporod vsega jugoslovanstva. Pripomogel je k osnovanju zagrebškega vseučilišča, poklonil je milijonski dar za prosveto; njegovih darov v kulturne namene ne bi prešteli; bil je največji jugoslovanski mecen.

Strossmayer je imel tesne kulturne stike in osebna znanja tudi na drugi strani tedanje državne meje — v Srbiji. Tudi za te je gorelo njegovo srce, in nič manj ga niso spoštovali Srbi kot ostali Jugoslovani. V plačilo za vse to pa je bil seveda padel v veliko nemilost pri dunajskem dvoru. Za vse to se idealni mož ni brigal.

Zmagala je pravica nad krivico. Združeni troedini narod pa proslavlja moža, ki je z živo idejo pokazal narodu pot k svobodi in sreči. — Le del njegovega programa nas še čaka.

Detinsko blagovestje.

Legenda. Spisal Venceslav Belé.

Odhod.

Ko odpočil je Jezušček v šotoru,
— kot dete, ki pri materi počiva
in v nje naročju bajne sanje sniva, —
se za uspávanke je vsemu zboru,
posebno pa Davideku zahvalil.
nasmehnil se in ljubko se pošalil:
»Prav kot vodica, ki iz vira vre,
iz tvojih prs nam pesmice kipe;
in kakor vir, ki vedno žubori,
je tvoje srce, ki Boga slavi.«
Nato so vse ovčice skupaj zbrali

in proti Jordanu so jih pognali,
da se v njegovih vodah napojé.
In Jezušček je z družbico hotel
k nebeškim dvorom tam mimogrede
še Janezka Krstnička obiskati;
on bo obiska iz srca vesel
in brž začel jim bo pridigovati,
in ko dovolj se že nagovori,
vse skupaj s sladkim medom pogosti.
Ko z ovčkami so k Jordanu hiteli,
so na piščalke piskali in peli:

Pastirske pesmice.

I.

Mi smo vsi pastirčki božji,
dom naš je livada cvetna.
naše ljubljene ovčice
so nam družbica prijetna.

Preko vse livade cvetne
solnčni žarki se smehljajo
in od vseh strani nebeških
sladki veterčki pihljajo.

Kakor sama sladka sreča
božja luč nas vse obseva,
kot skrivnostno - sladka milost
božji dih nas vse preveva.

II.

Po livadah vseh zelenih
bele pasejo ovčice,
kot da bi pod sinjim nebom
bele plavale meglice.

Ej to niso nam ovčice,
to so naše misli mlade,
niso bele to meglice,
to so naše lepe nade.

Kam ovčice in meglice
vse naprej tako hitijo?
Naše misli, naše nade
k Tebi Bogec hrepenijo!

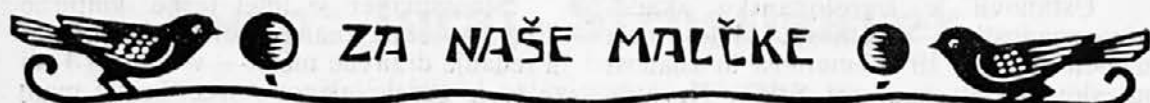
III.

Plavajo pod sinjim nebom
bele ptice — golobice,
pasejo po cvetni loki
snežnobe se ovčice.

Božjega miru nosilke —
bele ptice — golobice
in znanilke so krotkosti
snežnobe nam ovčice.

Božjega miru so polne
naše duše — golobice,
polna svete so krotkosti
naša srčeca — ovčice.

(Dalje.)

Jožkove sanje.

Malemu Jožku se je sanjalo, da vidi lastavico.

»Pojdi sem,« ji je rekel, »se bova poigrala!«

»Ne grem,« je rekla lastavica.

»Ti bom vjel muho,« je silil Joško.

»Jih znam sama bolje loviti, kakor ti,« je odgovarjala lastavica.

»Pojdi!«

»Ne grem.«

»Zakaj pa ne?«

»Zato ker si poreden,«

»Nisem ne poreden,« se je branil Joško.

»Kdo je bil pa včeraj našeškan, kdo?« se je smejala lastavica.

Joško je napravil majhno šobo, zameril je. Toda še se je branil. Pogledal je tčico izpod čela in rekel počasi:

»Včeraj sem bil poreden, danes sem pa priden!«

»Kdo ve?« se je spet smejala lastavica.

Zdaj je bilo pa Jošku preveč. Namršil je obrvi, jezno pogledal lastavico ter ji z brusil:

»Tiho bodi ti, ki muhe ješ!«

Tedaj pa je lastavičina glava jela rasti in rasti. Črne oči so bile strašne in so postajale vedno večje... Toda Joško je kmalu videl samo še odprti kljun, ne kljun, žrelo, ki je zijalo in ga hotelo pogoltniti. In — — — Joško se je prebudil, ves trd od strahu.

Ravno še pravi čas, drugače bi ga bila lastavica požrla.

P.

Nese Minka, nese Miha.

Starka zima, sneg v lasch,
radi šli bi na saneh,
radi delali možá,
v roko metlo, dva nosá.

Ali v veži ni polena,
če je naša deca lena,
če je naša deca v hosti,
je drvá in kaše dosti.

Nese Minka, nese Miha,
mraz je, da si v roke piha,
tudi Peterček, seveda,
da bo kaše večja skleda.

Jim pomaga kužek Čuži,
da kosilo si zasluži;
bodo skupaj se igrali,
na saneh se popeljali.

France Bevk.

Iz naše književnosti.

Franc Milčinski: „Süha roba.“

Kdo ni bral narodnih pravljic in pripovedk od Milčinskega, zbranih v lepo opremljenih knjigah »Pravljice« in »Tolovaj Mataj«. Tu je podan del našega pravljичnega bogastva, vestno izbran, izpiljen in ohranjen z vsemi onimi potezami, ki označujejo naš obraz in jezik. Pravljic nam ni še nihče srečneje priredil kot Milčinski. Za »Novi rod« je napisal Kraljeviča Marka v slovenščini; s tem je postal gotovo nepozaben prijatelj naše mladine.

Zelo srečno je zadel Milčinski tudi vedro stran našega značaja in nam napisal šaljivke, ki stojé po svojih vrlinah na prvem mestu v našem slovstvu. Njegov humor je svež in pristen, učil se je od naroda; satirična bodica je včasih komaj vidna, a jedka zadosti. V mislih imam »Igračke« in »Muhoborce«. Ni čuda tedaj, da je Milčinskega zamikal šegavi značaj Ribničana, tega poosebljenega smeha na

našem narodnem telesu, našega Pavliho, zdaj zvitega kot kozji rog, drugič zopet takega, da se vse norčuje iz njega. Vesele, zdravega humorja polne ribniške pripovedi je nabral! Milčinski v 19 poglavij obsegajočo zbirko »Süha roba«, uredil jih je, zaokrožil, dal jim lep jezik in pustil tu pa tam značilno ribniško narečje, brez katerega bi ta ali oni stavek izgubil na humorju, tudi je dodal »ribniškim« kak drug narodni dovtip, da je uspeh gotov. Henrik Smrekar je knjigo srečno ilustriral, Umetniška propaganda ji je dala lepo opremo. — Tako smo dobili knjigo, ki je lep donesek k naši sicer ubogi humoristični literaturi.

Da knjigo lažje označimo in da boste videli, kaj se je godilo ubogemu Matevžu po naših krajih, podajamo par primerov.

F. B.

Kaj je vse skusil Ribničan Matevž.

Matevž si je pomagal s kupčijo in ko je imel prihranka par tolarjev, si je kupil konja lisca, da je imel družčino po svojih potih in tovariša pri kupčiji.

Preskusila sta precej sveta in se je rad postavil Matevž, kaj sta vse doživela.

»Vajste,« je pravil, »kdor malu hodi po svajtu, nič ne vaj; jest pa moj lisec sva pa vre dosti sveta videla in marsiktero grenko požrla.

Enkrat sva z liscem hodila po Istri, pa je naju pred lajšo kruota ustavila, zevpilu je: »Holtberdja!«

Jest pa sem dejal: »Loncé peljam.«

Pa me naj rezumajlu, moral sem ž njim v šišo. Preteto ne bodi! Kaj bo tu? sem si mislil, če mene zaprejo, kaj bo počel lisec!

»Jest lonce peljam, pustite me, gaspud!« sem dejal. Pa zdaj sem bil šele sršena razdražil.

»Vošta vin!« zevpije.

Jest sem pa dejal: »Ne vozim vina ne, le lonce sva prodajala z liscem po Istri, zdaj pa greva skoz Trst damu.«

Netu so mene spüstili, so pa lisca zepri. Ti ubogu kljüse ti, si lačnu, de kumaj gledaš, zdaj so te pa še v kajho dali, — kaku se mi smiliš! Pa kaj bom jest brez lisca doma!

»Gaspud, dajte mi lisca nezaj, če ne bom tako naredil, ki se vam ne zdi!«

»Nu, nu,« je rekle kruota, »mar se vam taku mudi domu?«

»Lejte, kajpek!«

»Pa pajte,« je dejalu kruota. »Samu tu mi še povajte, kaj bi takega naredili, če bi vam ne dali konja?«

»Lejte nu, družega bi si küpil.« —

Tu je bil lisec vesel, de je vendar spet videl Trst. Ali preteta taka vas, ki še kolca najma, da bi lisca privezal nanj!

Lejte nu, sem dejal, ki sem ravno v Trstu, moram vendar kaj küpiti, saj je tükaj vse po cajni.

Grem v štaciüno. Kar ugledam ribniško sajme notri, zlate ribe je prodajalu.

»Fantek,« sem dejal, »kūliku košta taka riba?«

»I, po krajcarji jih prodajam. Naj pa bo, vi, ki ste ribniški rojak, mi boste pa dva dali za ano.«

Je le dobro, če ima človek prijatelj po svajtu. »Dajte mi nu ano! — Kaku se pa tu kūha?«

»Precej je kūhano in pečeno, de le ogenj vidi.«

»Fantek, zedel si jo, po potu ne bo časa čakati.«

Vajste, kumaj sem dočakal, de me je lakot prijala; vzamem zlato ribo, — dejali so, de ji je »arenk« ime, — jo držim proti mejsu in pravim:

»Arenk, vidiš ogenj?«

Pa pri tej priči mi je v lūžo palu.

Se zeženem za njim, ga zegrabim za zadnje noge in mu pokažem še enkrat ogenj. Pa kruota mi je začelu kvakati!

»Kruota, kaj boš kvakalu, saj si kūhano in pečeno, ker si ogenj videlu!«

Kaj je še pravil lončar Matevž s svojih poti.

To vajste, da se gre iz Trsta v Ribnico čez Kras.

Kraševci so pa vsi vražji, samu glavuo imajo pasjo. Kumaj sem se jim prikazal, se je že znašlu kruota in mi je zečelo negajati. De pa mi lončarji najsmo kar bođi, vre ves svajt vaj, pa tūdi najsem na dolgo ostal besajde.

Kruota je bilo punčè, po lajtih godnu za moža, po pameti za šibo.

Pa mi pritrese lonec, vajste, večje sorte je bil, takšne sem dajal po štiri groše anega, par pa po devet, ker sem jih imel bolj malu. Nu in ta lonec je bil počen, sevajde, kūharice so tūdi včas nerodne.

»Oče,« je rjaku kruota in se mrdalu, »ali je rajs Ribničan tūliku nasūkan, če čūje rasti travo in vidi, kaku žvižgajo planke? Dajte, je rjaku, »če imate kaj pod kiobūkom, zašijte lonec! Ne bom stiskala pri plačilu, labora mlajka dobite zvrhom prazno in še tri sladke besajde.«

»Ej,« sem dejal, »mlajka si samu bolj potrebnu kakor jest, sladke reči so pa tūdi za otroke, ne za može, ne bom te zajedal. Vajš kaj, punčè, lonec ti zešijem zestonj: ampak pri nas šivamo hlače nerobe, lonce pa tūdi; obrni lonec, punčè, taku de bo zūnaj, kar je zdaj znotraj, pa ti ga zešijem, de se ne bo poznal šiv in bo držal lonec vso večnost in še tri dni.

Vajste, pa je bilu tihu.

No, prideva z liscem v Postojno, je bil pa škric, de me je podražil; pa sem se mu bil tūdi dobro cdražal.

Vprašal me je: »Kūliku košta lončen bas?«

Jest sem mu dejal: »Kaj me tu vprašijete, saj ga ne boste kūpili.«

»Ali le povejte, kūliku košta?«

»Vajste kaj, gaspud, mati županja v Čabrovi vasi so mi hotejli dvakrat zant škorenj oblizniti ob podplatu, dajte ga vi trikrat, pa bo lončeni bas vaš!«

O ribniškem ognju.

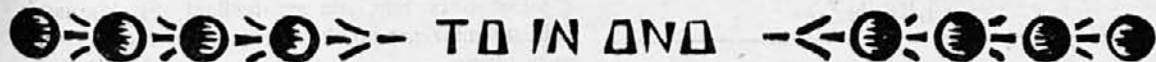
Zdaj bom pa še tu povajdal, kaku je Ribnica zgorajla, pōtlej pa nič več.

Taku velik ogenj je bil, da je vse pogorajlu; še ščūrkov najsmo rešili. Samo cveki so ostali. Pri zadnji šiši so bil gaspud panali ogenj, pa so bili prestrašeni, sevajde, — so būkve držali nerobe in bi jim bile kmalu še būkve zgorajle, de ni župan pljunil na utrinek in ga ugasnil.

Drūgi dan so prišli Dlanjci cveke pobirat, pa najsmo Ribničanje pūstili; dejali smo: »Cveke bomo že sami pobrali.«

Dlanjci so bili ranku hudi, jezili so se na Ribničane in so dejali: »Bog daj in Mati božja, de bi pri nas enkrat gorajlu, tūdi mi ne bomo vam pūstili!«

Gaspud pa so nas bili vse jaku pokrajgali in v pridigi hudu prijeli. Udarili so ob prižnico in so dejali: »Vi, kruote, ste bili preveč začeli kruotiti se. Zatu vas je Bog z debelim očesom pogledal in z debelim palcem potipal. Jest vam torej dam ta svet: Več se ne kruotite, kruote kruotaste!«

Književnost in umetnost.

Svetokret. List za ekspedicijo na severni pol človekovega duha. Izdaje Virgil Poljanski, leto 1921. št. 1. Januar. — Tako je pisano, prosim in ker izdaja list Virgil Poljanski, si pač ne moremo misliti, da to ni resno mišljeno. List je pisan v hrvaščini, prvi članek se glasi: »Evo me!« V njem se predstavlja: »Ja sam lud! Ja sam bik. Ja sam glupan«. Globoke besede, ki jim radi verjamemo, posebno če preberemo zadnji stavek, ki se glasi: A a a a a a a a a a a a a a a a ! — V svojih sodbah pozna list samo dvoje vrst ljudi: idiote in polbogove; na ta način se pred nami, navadnimi zemljani, ki se še nismo naučili papagajsko kričati: »Živela *»i souvremenu elou oni, ki jih list hvali, samo diskreditirajo, če tudi sami tega niso krivi in četudi je med temi sam Martij Kozol.

Tako je, prosim, pisan v listu. Ker smo slučajno navajeni hoditi po nogah in ne po rokah ali po glavi in radi tega še vedno z glavo mislimo, nismo prijazni ti najnovejši literarni revoluciji, četudi smo zato tepci in idioti, biki in volovi. Ta bolezen, ki jo je neki gospod imenoval literarna histrija, bi bila gotovo ozdravljena, če bi dotični živeli v naših razmerah, ki ne dovoljujejo igrač in moramo združiti vse svoje narodne in kulturne sile v resno delo, da se vzdržimo. Sicer pa vsem lep futuristični pozdrav in podpis.

France Bevk.

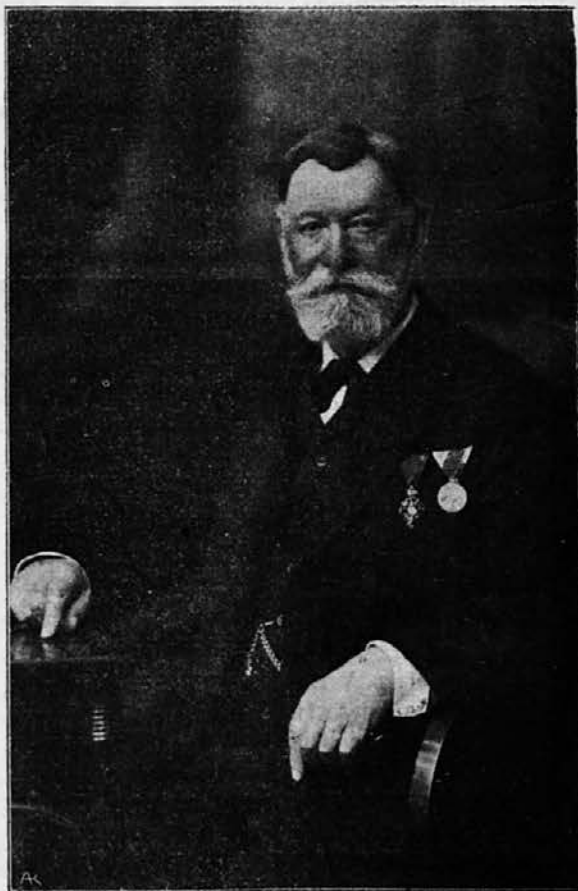
Nova gledališka dela. Skladatelj Risto Savin je predložil ljubljanskemu gledališču v uprizoritev »Plesno legendo«. Delo je v glasbenem in mimičnem oziru dobro. Pisatelj Finžgar je spisal trodejanko iz kmečkega življenja: »Razvaline življenja«. Fr. Kosec je spisal igrokaz »Mrakovi«. — V. Jelenc je poslal gledališču enodejanki »Kosovo« in »Za domovino«. Marija Kmetova pa dvodejanko »Mati« in enodejanko »Notturmo«.

Mesečnik za italijansko umetnost. »Il primato artistico italiano« je posvetil svoje dvojno številko (Oktober, december 1920) novo pridobljenim krajem. Prinaša članek: »La Trieste del trecento«. Dalje »Trento« z lepimi slikami posamezki umetniških del in stavb v tem mestu. Prinaša tudi razpravo o slikarju jezuitu, Tridentincu, Andreju Pozzo. Daljni članki so: Aquileia, Grado Rocca di Monfalcone, Andrea, Schiavone (Dalmatincec, slikar), Cherso e Lussin, Vittore Carpaccio. Francesco Guardi, Giovanni Segantini, Terioli. I castelli dell' alto Adige, Il castelo di Gorizia, Istria. Aspetti di S. Giusto, La basilica di Parenzo, Castua, I castellieri dell'a Venezia Giulia, Zara Vsi ti članki so pojašnjeni s slikami starih slik, umetnostnih spominov in stavb. Dalje prinaša še ne-

kaj spominov na moče z njih slikami, kakor: Antonio Rosmini, Carlo Stuparich, (rodom Tržačan, priimek in obraz izdajata njegovo slovarsko pokoljenje), Scipio Slataper, (berič: Zlataner, pisatelj, rojen v Trstu, po stariših Kraševce). List ima še mnogo drugega zanimivega drobiža, fikajčevega se umetnosti.

Vesti.

† **Luka Svetec**, nestor v vrstah slovenskih politikov, pisateljev in narodnih delavcev, je umrl dne 21. preteklega meseca v Litiji v Sloveniji. Bil je rojen 8. oktobra 1826. v Podgorju pri Kamniku in je dosegel starost 95 let. Bil je notar, več let deželni in državni poslanec. Dolgo časa je bil pod-

predsednik Družbe sv. Cirila in Metoda. Boril se je za probudo in vstajenje slovenskega naroda ob strani z Bleiweisom, Vošnjakom, Rajčcem in Tomanom. Za slovensko slovstvo si je pridobil pomembnih zaslug, pisal je lepo slovenščino, bil za enoten pismen jezik in gajico, ki je prodrla leta 1848. v Bleiweisovih »Novicah«.

DR. A. MAHNIČ.

Popravek: Tiskarski škrat je premenil letnico Mahničevega rojstva v l. 1890. Pravilno ima stati: rojen dne 14. sept. l. 1850. — V mojem sestavku stoji zapisano, da je bil Mahnič gojenec malega semenišča, kar pa ni res, kakor sporočajo oni, ki boljše poznajo Mahniča kot jaz, ki nisem bil več njegov učenec. Naprošen od uredništva »Mladike« sem sestavil kratek življenjepis Mahničev. Glede njegovih dijaških let sem se naslanjal na Glaserjevo zgodovino slovenskega slovstva, kjer stoji v IV. delu str. 238. dobesedno: »Velenadarjen, izboren dijak je že v malem semenišču pokazal svojo živahnost, povzetnost in jeklenost. Zastavil je svoje pero in z nekaterimi tovariši — gojenci ustanovil v zavodu domač listič »Vrt« za katerega je sam največ napisal. — Glaser mi je bil znan kot netočen slovestveni zgodovinar, a da je tako netočen nisem vedel in se zanesel preveč na njegovo besedo. Toliko v pojasnilo.

V. Belè.

ZNAČILNOST.

Nekaj je silno značilnega za nas. Kadar izideta »Dom in Svet« ali »Ljubljanski Zvon«, ki predstavljata v slednji številki vendarle neko literarno vrednoto, se ljubljanski dnevnik niti zmenijo ne, kvečjemu da oni list, ki je reviji po svetovnem naziranju najbližji, prinese tu pa tam vsebinsko številke, ki ravno izide. Da, zgodilo se je, da je javnost čisto prezrla kako knjigo, ki pomeni za našo kulturo več kot par letnikov političnega lista. In glejte, ko je izšel »Svetokret«, ta izliv literarne histerije, so prinesli listi dolge podlistke. Kdo se briga za naša domača dela, za naša književna vprašanja; o Schnitzlerjevi igri »Reigen« so pisali članke. Eno je potrebno za nas: Iz umetnosti moramo narediti maškerado ali škandal, da bo prodrla tudi med širše množice.

Narodno blago.

Narodno blago. V 2. št. »Mladike« je objavljena pesem Od »rožmarina«, pa ne — tista. Varijante te pesmi dobimo v III. zvezku Štrekljevih narodnih pesmi pod skupnim naslovom začetnega verza: »Rasti, rasti, rožmarin —« od št. 6263 do 6266 imamo variante iz Tolminskega. Filipičevi varianti je najbolj podobna št. 6266 iz Oblok, zapisana od J. Kokošarja.

Pesem Oj planinca! je treba uvrstiti v Štrekljevi zbirki v I. zvezek pod skupni naslov: »Marija, tica pevka in zamorska deklica«; svoje najsorodnejše variante ima pri števil. 562—565. Najpodobnejši sta ji od Kokošarja zapisana hudoduženska in od Murovca zapisana podmelška; Filipičeva inačica je s tema dvema identična, razlika besedila je neznatna.

Dobro bi bilo, da na podlagi Štrekljevega dela inventariziramo, kar še mogoče tega narodnega blaga.

Belè.

Ta zlati Očenaš.

Ta zlati Očenaš, ki ga je molil sam Oče nebeški v svojem raji in svojem domovanju.

On pokliče dva angelca h sebi:

»Al gresta dol k Mater, k Mater na to črno zemljo?«

»Midva ne greva na to črno zemljo!

Doli so prav hud' ledje; bodo nam to perje popukal in si povštre žnjeh ruvnali!«

»Če vidva ne gresta dou na to črno zemljo pa part tiga svetiga raja zgubita!

»Rajš ko pa part tiga svetiga raja zgubiva, rajši greva še trikrat in trikrat na to črno zemljo!«

Zgrnila sta perotnice in sfrlela sta k tej beli cerkvi.

Tam sta pokleknila, z žegnano vedo se pokropila in tri Očenaže in Češčenamarije pomolila.

Marija jih je zauprašala:

»Kdo vaji je dou poslov?«

»Sam Oče nebešk' naji je dou poslov, da se vemo h tej smrti pripravt in umret.«

Marija je rekla:

»Jest sem dost težko čakala!«

Marija je šla h spoved in je umrla.

Del' so jo norka v 'no trumnasto truglo in so jo nesli h pogrebu.

Marija je začela noter u trujšč' lepo pet:

»O pogrebci, denite me dou!
jaz bom rožce trgala
in jih po trujšč' pokladala!« —

Tri duše tam v peklensčem ognju upijejo:

»O Marija, usmil' se ti čez nas!«

»Kako se bom usmilita čez vas, k' ste po trojne in po trojne otroke zavrgli in s krancelnam h sv.

Rešnimu Teles' hodil'!?« —

Tam Jezus kleči —

svet krvav' pot potí.

Pridejo judje. Trdo ga popadejo,
pred sodno hišo ga peljejo.

Marija je po cerkvi' tekla
in je tje pritekla.

Z' no roko ga je objemvala,
z ustncem ga je ubušvala:

»O moj Sin, oj kod sti hodu,
kod sti biu?«

»Userod sem hodu,
userod sem biu —

samo tam u peklensk' dežel' ne! —
Tam so prav hud' ledje

in pil ledje,

storu sem sv. križ čez nje: Amen!«

Spisal Alojz Filipič.

Vsebina četrte številke:

LEPOSLOVNI ČLANKI:

Vampir, spisal dr. Franc Detela. — Slavje. Slika. Spisal France Bevk. Arleška. Spisal Alfonse Daudet. Prevredel Jože Rupnik. Metamorfoza. Tragikomična slika iz polpreteklosti. Spisal Josip Ribičič.

POUČNI ČLANKI:

Josip Juraj Strossmayer.

PESMI:

Trije hajduki. (Jova Jovanovič — Alojz Gradnik.)
Večerna. (Janko Samec.)
Domovini. (Janko Samec.)

PESNITVE:

Detinsko blagovestje. Legenda.
Spisal Venceslav Belé.

Za naše malčke: Jožkove sanje. (P.) Nese Minka, nese Miha. (France Bevk.)

Iz naše književnosti: Franc Milčinski: Sliha roba. (F. B.) Kaj je vse skusil Ribničan Matevž. Kaj je še pravil lončar Matevž s svojih poti. O ribniškem ognju.

TO IN ONO:

Književnost in umetnost: Svetokret. Nova gledališka dela, Mesečnik za italijansko umetnost.

Vesti: † Luka Svetec.

Drobiž: Dr. Anton Mahnič. V. Belé. Značilnost.

Narodno blago: Narodno blago. (Belé.) Ta zlati Očenaš (Alojz Filipič.)

SLIKE: Josip Juraj Strossmayer; Nese Minka, nese Miha; † Luka Svetec.

MLADIKA izhaja dne 15. in 30. vsakega meseca. Izdaja jo **Katoliško Tiskovno Društvo v Gorici**. Stane na leto 16 L, pol leta 8 L, četrletno 4 L. Denar se pošlje naprej. Posamezne številke po 1 L. Tiska jo **Narodna Tiskarna v Gorici**. — Odgovorni urednik je **Anton Sfiligoj**.

Listnica uprave naznanja, da stane list za inozemstvo, tudi za Jugoslavijo 20 lir. Naročnino iz Jugoslavije se lahko vpošlje na prodajalno Nove Založbe v Ljubljani, Kongresni trg 19.

Širite „Mladiko“!
Nabirajte za sklad
„MLADIKE“!

Paberki.

BOJ ZA MODO.

V Parizu se je vnel zanimiv boj med modnim krojačem Poiretom, ki je v vprašanjih, ki se tičejo ženske mode, danes odločujoča oseba in med kardinalom Duboisem, ki je v pastirskem listu nastopil proti modi, ki je vse drugo kot spodobna. Ženske so namreč začele štediti blago na ta način, da kažejo gole hrbte; nedavno je bila v Berlinu razstava, na kateri je dobila p. vo darilo ona dama, ki je imela bluzo na

hrbtu izrezano 40 cm. globoko. Zdravniki pravijo, da niso bile pariške bolnišnice še nikoli tako polne žensk kot to zimo, zakaž nešteto jih je, ki se radi ljube mode prehladijo in si nakopljejo celo pljučnico. Seveda vse nič ne pomaga, razum ljudi še ni srečal, pariški krojač, ki danes po časopisih napada učenega kardinala, je tako ukazal in tako ostane, dokler se gospodu modnemu krojaču ne bo poljubilo, da bo svojemu elegantnemu, dolglasemu in kratkournemu ženstvu predpisal obleko, ki se bo zapenjala čez nos, prepovedal pa bo moda — nogavice. Do tistega časa pa pridiguje kardinal gluhim ušesom.

Dom in svet bo v prihodnjem letu izhajal samo štirikrat po tri številke v enem zvezku. Urednik ostane dr. Fr. Stelé. List bo prinesel Lovrenčičevega »Trentarskega študenta«, ki ga je ilustriral Fr. Kralj, v celoti. Poleg tega bo prinašal Pregeljevo štiridejanko »Azazel«. Sodelovanje so obljubili vsi novejši slov. pesniki in pisatelji. Listu je narisal opremo Fr. Kralj. Stane letoletno 120 K.

»Srpski književni glasnik«, je začel po 6 letih zopet izhajati v Belgradu. To je najuglednejša srbska revija. Okrog nje se zbirajo najuglednejši srbski pesniki, pisatelji, publicisti in znanstveniki.

„Čevljarska zadruga“ v Mirnu pri Gorici

izdeluje

lične in trpežne čevlje za vsak stan.

Prodaja na drobno in veliko naravnost iz tovarne v M I R N U,
 ter v lastnih prodajalnah

Varstvena znamka.

V GORICI,
 CORSO VERDI 32.

V TRSTU
 VIA RETTORI I.

Edino domače
 podjetje te stroke.

Stalne tovarniške
 :: G E N E ::

Goriška zveza gospodarskih zadrug in društev v Gorici

registrovana zadruga z omejeno zavezo

v Gorici, Corso Verdi 32,
 I. nadstr.,

uraduje vsak delavnik od 8. do 14:
 stranke se sprejemajo le do poldneva.

Andrej Mavrič, krojač in
 trgovec v Gorici, Gosposka ulica 11 (Via Carducci),
 se najtopleje priporoča slav. občinstvu v
 mestu in na deželi, posebno pa preč. du-
 hovščini, za obila naročila, katere izvršuje
 točno in po znižanih cenah. — — —

Rnjigarna Kat. Tisk. Društva priporoča

veliko izbero najnovjših slovenskih lepo-
 slovni in molitvenih knjig.

Zaloga rožnih vencev, svetinj, nabožnih
 podob, ter podob.

Pisarniške potrebščine.

Izvršijo se po naročilu naročila knjig
 iz Dunaja in Nemčije.

Listi.

Don in Svet. Zadnji dve številki »Dom in Sve-
 ta« sta izšli in prinašata to-le vsebino: Stano Ko-
 sovel: Sveta ura. (Pesem.) Silvin Sardenko:
 Prelja, Skrivnost, Kesanje, Preklic, Čudo, (Pesmi.)
 Anton Podbevšek: Električna žoga. (Pesem.)
 Stanko Majcen: Dediči nebeškega kraljestva,

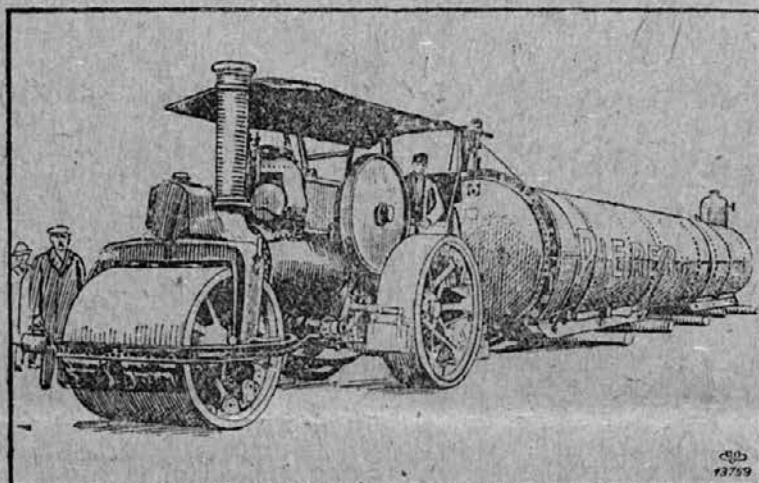
(Drama.) Dr. Ivo Pregelj: Plebanus Joannes. (Povest.) Franc Jaklič: Nevesta s Korinja. (Povest.) Ivan Zorec: Pop Elija. (Novela.) André Čebokli: Otok živih. (Črtica.) Dr. Jos. Debevec: Dr. Fr. Detela. (Razprava.) Alojzij Res: Rafael. (Razprava.) Dr. V. Rožič: Franc Grafenauer. (Razprava.) V. Steska: Prva slovenska dramatična igra. (Razprava.) — Zapiski: Slovstvo, umetnost, glasba. Številka prinaša par risb od Kralja in par slik od Rafaela. —

Ljubljanski Zvon prinaša v prvi letošnji številki: Janko Samec: Ob Adrijii. (3 soneti.) Ivo Šor-

li: Zgodbe o nekaterih čednostih in nečednostih. D. D.: Iz megle v luč. (Pesem.) Dr. Ivan Prijatelj: Duševni profili naših preporoditeljev. — Alojzij Gradnik: Kako te čakam. (Pesem.) — Ivan Zorec: Njena pot. — Miran Jarc: Poletje. — Sophokles Kralj Oidipus. — Miran Jarc: O novejši srbohrvaški liriki. — Alojzij Gradnik: Oslavje. (Pesem.) — Vilko Mazi: Prepovedana pot. — Gustav Strniša: Kozmopolitična. (Pesem.) — L. Kuhar: Borba. — Alojzij Gradnik: Noč v Medani. (Pesem.) — Marija Kmetova: Meditacija. — Pastuškin: Tvoje oči. (Pesem.) — Književna poročila.

Dogodki v podobi.

VELIKANSKI KOTEL.

Nemška industrija, ki je dosegla v letih pred vojno velikanski razmah, stoji še danes na toliki višini, da se morejo meriti njeni izdelki z vsemi drugimi izdelki te vrste. Naša slika nam predstavlja veli-

kanski, 18 metrov dolgi kotel, ki ga prevažajo z cestnim parnim valjarjem in ki ga je izdelala neka nemškoavstrijska tvrdka. Kotel tehta 30.000 kg; izdelan je bil za Švico.

BOLJEVIŠKA UMETNOST.

Kar izvemo iz današnje Rusije, ni mnogo in še te vesti, ki pridejo do nas, so

pogosto zavite z ene ali druge strani v tendenco, da se ni mogoče popolnoma znesti nanje. Isto je o boljševiški umetnosti; eni hvalijo boljševike v tem oziru, drugi pravijo, da so zamorili vsako umetnost. Da pesniki javno bero svoja dela in komponisti javno koncertrirajo, smo že slišali. Slikarji izdelujejo reklame plakate, kiparji postavljajo spomenike revolucionarnim duhovom, Marxu in drugim. Tako sta dobila tudi revolucionar v glasbi in revolucionar v pesništvu, Beethoven in Heine svoja spomenika, kot ju predstavlja slika, ki kaže tudi grobi slog teh umetnin. Sploh se je v Rusiji pojavilo polno novih struj v umetnosti, ki ne pomenijo nič drugega kot revolucijo za vsako ceno.

Uganke.

1. Demant.

(Priobčila N. in R.)

A
AAA
AAAAA
AAAAABČ
CDEEEEGG
GIIIIIIJKK
KLLLLLLMM
NNNNOOOO
PRSSSSŠ
TUUVV
VVZ
Ž

Soglasnik.
Mesto v Srbiji.
Mesto v Italiji.
Trg na Notranjskem.
Velik praznik.
Niti sever niti zahod.
Nova država.
Mesto v Bosni.
Moško ime.
Lepa čednost.
Žensko ime.
Samoglasnik.

Po sredi navzdol se čita pregovor.

3. Čuden napis.

(Priobčil Domen.)

Ob človečka grobar ne bo.

2. Dopolnilna uganka.

(Priobčil Domen.)

B	.	ž	.	i	.
l	.	n	.	m	.
l	.	e	.	o	.
o	.	a	.	i	.
g	.	t	.	v	.

Postavi v prazne prostore črke a, č, e, i, j, j, j, m, o, o, o, o, p, s, in dobiš znan pregovor.

Razpis nagrade!

Kdor pravilno razreši vse tri uganke in pošlje rešitev do 15. marca ter bo izžreban, dobi v dar lepo vezano knjigo: **Veliki slovenski spisovnik**. Ime bo objavljeno v šesti številki.

Pozor!

Ker se je tretja številka lista z razpošiljanjem zakasnila, podaljšujemo rok za pošiljanje rešenih ugank do 10. marca.

Rešitev ugank v 2. številki:

1. **Križ:** k, ali, krava, Mladika, slika, ako, a. Po sredi navzdol in počez se bere: Mladika.

2. **Besedi v številkah:** „Prijetljivi vprašajo me kam?“ — Mak, mak, mak sredi polja kima.“

3. **Vizitka:** Drva so za peč.

Pravilnih rešitev smo prejeli 50. Žreb je določil Ano Ažman, učiteljico v Postojni.

Kratkočasnice.

ZDRAVNIK NAJBOLJE VE.

Nekega kmeta je povozil avtomobil. Zdravnik, ki je prišel na lice mesta, je dejal njegovi ženi: »Bojim se, da je Vaš mož mrtev«. Kmet pa se je oglasil: »Nisem mrtev ne!« Kmetica pa se je razhudila na moža: »Tiho! Zdravnik bo pač bolje vedel kot ti!«

ZAPRAVLJIVEC.

Mladenič je ljubil deklico, ki je živela daleč proč od njega, zato jo je brzojavno vprašal: Ali hočete postati moja? Dvajset besed je plačanih za odgovor. — »Odgovor pa je bil ta-le: Vi, zapravljivec! Devetnajst besed preveč ste plačali. — Ne!«

RAZTRESENOST.

Profesorjeva žena je porodila hčerko. Služkinja je javila zamišljenemu gospodu to novico z besedami: »Gospod profesor, mala deklica je tu«. Profesor pa je odgovoril: »Zdaj je nimam časa sprejemati; vprašajte jo, kaj hoče.«

PROFESORSKA.

Profesor. Spodi mačka, Mici! Kje pa tiči, da dela tak vrišč?

Mici. Vi sedite na njem, gospod profesor.

VSE ZAMAN.

Prijatelj: Kaj pa ti je, Janez, da si tako potr in žalosten?

Janez: Moj Bog, žena noče ostati pri meni.

Prijatelj: Poizkusi jo spraviti na drugo misel.

Janez: Vse sem že poizkusil. Zmerjal sem jo, brez jedi pustil, tudi pretepel sem jo, a vse nič ne pomaga. Vedno pravi: ne ostanem pri tebi, grem domov!

IDILA V NOČI.

Noč je, tema je v sobi, dva tovariša
ležita vsak na svoji postelji. Naenkrat se
oglasi eden izmed obeh in pokliče rahlo:

»Ti! Ali spiš?«

»Ne«.

Posodi mi desetak!«

»Spim«.

In zopet je vse tiho v sobi.

V KNJIŽNICI.

»Vidiš, z onimi, ki vodijo državo, je
ravno tako kot knjigami tu v knjižnici«

»Kako to?«

»Knjige, ki jih rabimo najmanj in so
najslabše, stojé najvišje«.

KDO JE IZPIL?

Gost. Natakar; kozarec je do polo-
vice izpraznjen.

Natakar. Tako? Kje pa je tedaj
mrtva muha, ki je preje plavala v ko-
zarcu?

ŠTATISTIKA.

Oče je bral v časopisu štatistiko, da
ima trideset odstotkov šolo obiskujočih
otrok uši.

»Oče,« je vprašal Jožek, »katere ži-
vali imajo pa drugi otroci?«

Skrivalnica.

KJE JE LOVEC?

Pa planinca je visoka,
na nji kočica stoji,
bistre vode in gozdovi,
modro se nebo smeji,
srn je mnogo, tudi zajčkov,
le Bog vé, kje lovec ždi?

Satira.

KAMELA IN NJEN TOVOR.

Težki časi ti le časi,
da smo preje jih poznali,
pa bi bilo vse drugače —
kaj prepozno bi jokali?

Poljedelec kot kamela
nosi tovor — težko moro;
vsa bremena ga tiščijo,
bi na tla se zgrudil skoro.

Prvi delavec, drug kramar,
tretji — davke in doklade,
a četrti so bankirji,
zad — oblasti golobrade.

Vsak stan joče, vsak stan toži,
slednji nosi svoje križe,
vsak dan smo en dan starejši,
dobrim časom še nič bliže.

Nove knjige.

TISKOVNA ZADRUGA V LJUBLJANI
je izdala knjigo »Rasa in vera v srbski
prošlosti« v zbirki političnih, gospodarskih in
socialnih spisov. Knjižico je spisal Vladimir
Čorović.

Jos. Starè, Lisjakova hči. Povest. Izdala Zve-
za kulturnih društev. Založila Tiskovna zadruga.
V Ljubljani 1920. 8° 130 str. Broš. K 16.

PODRUŽNICA LJUBLJANSKE KREDITNE BANKE :: V GORICI, ::

Corso Verdi „Trgovski Dom.“

**** Telefon št. 50. ****

Brzojavni naslov:
Ljubljanska banka.

Delniška glavnica
SHS kron

CENTRALA:

Rezerva SHS
kron

50 MILIJONOV. LJUBLJANA. 45 MILIJONOV.

PODRUŽNICE: Brežice, Borovlje, Celovec, Celje,
Maribor, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

Obrestuje vloge na knjižice po 4%. Na daljšo odpoved vezane vloge po dogovoru.

Nakup in prodaja vsakovrstnega tujega denarja. — **Izvršuje** vse v bančno stroko spada oče poste najkulantnejše.

Uradne ure za občinstvo 8¹/₂ - 12 in od 3-5.

Ob sobotah popoldne, ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.

št. 141

Pazite na staro
slovensko trdko

Oglejte si pred nakupom veliko zalogo vsakovrstnega pohištva v kateri je

nad 50 kompletnih sob

priprostih in najfinejših.

Kompletne spalnice od 2000 Lir naprej.

Za obilen obisk se priporoča

Anton Breščak

Via Carducci 14 (Gosposka ulica).

št. 141

Pazite na staro
slovensko trdko

Veletržca z vinom

BRATA ABUJA GORICA

Via S. Antonio 4 in na Kornu št. 8 (prej Kaučič)

prodajata na debelo

navadna : vipavska, istrska, briska, dalmatinska, furlanska
in italijanska vina ;

fina vina in šampanjce v butilkah, maršalo ;

raznovrstne likerje, kakor : Fernel Branca, Cognac ;

razna žganja (tudi na drobno), Vermouth in špirit.

M. Krainer

VELIKA ZALOGA MANUFAKTURNEGA BLAGA
Na drobno   Na debelo.
GORICA, VIA RASTELLO 34-37.

Volneno in bombažasto sukno
za moške in ženske.

Velika izbira perila, šifona, razno-
vrstnega platna za rjuhe,
brisač vsake vrste, serviet, belih in
barvanih namiznih prtov
vsake velikosti, žepnih robcev, vol-
nenega, bombažastega in sukanega
blaga za blazine, volnene in
bombažaste odeje, bele in barvane
posteljne prevlake, z volno napol-
njene in s klotom raznih barv,
volnenim porhatom, zefirjem, eta-
minom in batistom prevlečene odeje.

Velika izbira

potrebščin za krojače
in šivilje

Obleke za moške, dame in otroke.
Bele in barvane moške srajce in
spodnje hlače.

Sprejemajo se tudi umerjena naro-
čila oblek in perila za moške, dame
in otroke.

G. Segantini — Ave Marija.

